

Onderwerp

Waterkwaliteit in Flevoland

Doel van deze mededeling:

Invulling geven aan toezegging 170. In de commissie Ruimte en Leefomgeving van 5 februari jl. is besloten om de beeldvormende bespreking van het onderwerp "Kaderrichtlijn Water" op 5 maart a.s. te vervangen door een schriftelijke mededeling.

Toezegging/motie/amendement:

Toezegging 170: een extra ronde te agenderen ten aanzien van het onderwerp waterkwaliteit.

Inleiding:

De bijgevoegde notitie "Waterkwaliteit in Flevoland" geeft informatie over de Kaderrichtlijn Water en alles wat daarmee samenhangt om een actueel beeld te vormen over het onderwerp. Provinciale Staten hebben op 12 november 2009 de partiële herziening van het Omgevingsplan Water vastgesteld waarin de doelen en maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water zijn opgenomen. De Kaderrichtlijn Water verplicht de lidstaten om elke 6 jaar plannen te herzien (zie bestuursopdracht partiële herziening Omgevingsplan Water 2015, edocs 1550836).

Mededeling:

Zie bijgevoegde notitie "Waterkwaliteit in Flevoland". De notitie heeft een korte samenvatting en is opgebouwd met de onderwerpen:

- Kaderrichtlijn Water
- Rol van PS
- Wat is er gebeurd (uitgevoerd)
- Hoe gaat het nu met de waterkwaliteit
- Voorbereiding Stroomgebiedsbeheerplan 2016-2021
- Grondwater
- Aan te passen KRW-Doelen
- Overige wateren
- Maatregelen 2016-2021

Het vervolg

4 juni: oordeelsvormende bespreking over het voorontwerp partiële herziening van het Omgevingsplan Water 2015, zoals opgenomen in de Lange Termijn Planning.

Ter inzage in de leeskamer

n.v.t.

Verdere informatie

Bijlage: "Waterkwaliteit in Flevoland" (edocs 1581281)

Registratienummer

1585833

Datum

12 februari 2014

Auteur

J. de Ridder

Afdeling/Bureau

RM

Openbaarheid

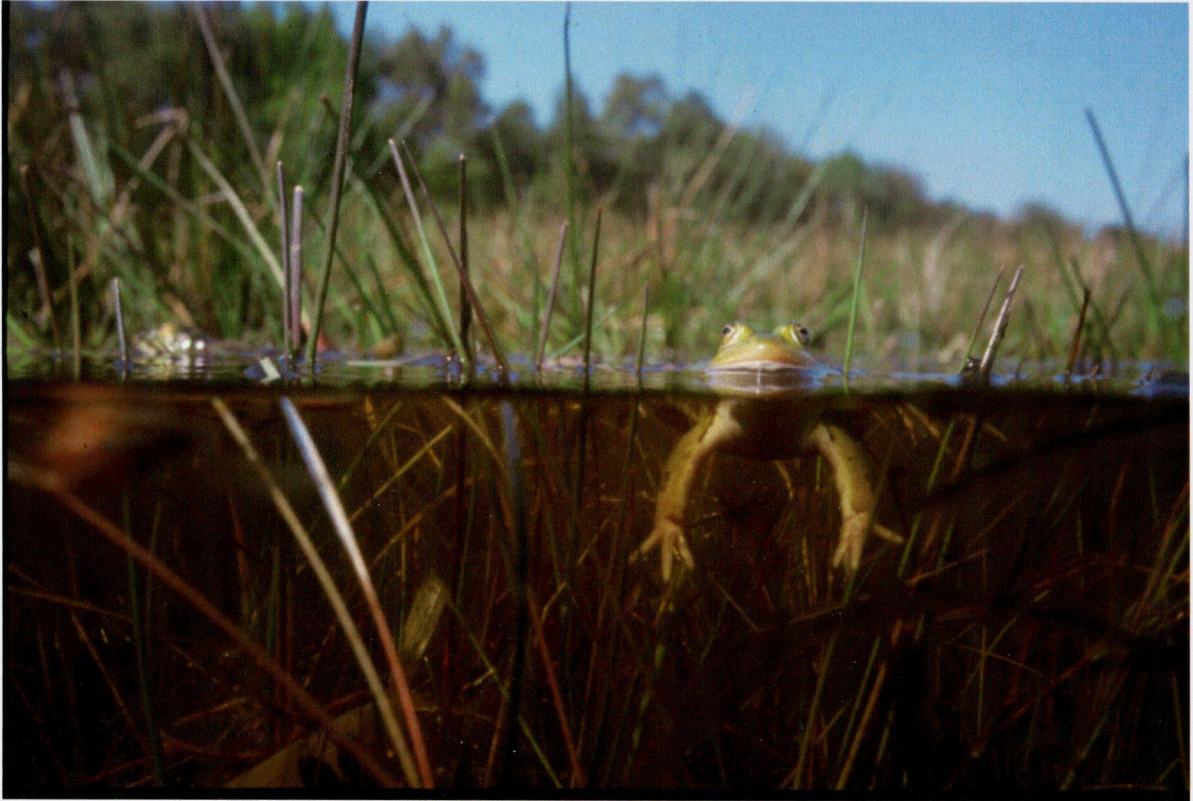
Passief openbaar

Portefeuillehouder

Gijsberts, A.

Ter kennisname aan PS en
burgerleden

Waterkwaliteit in Flevoland

“Mooi en schoon water is een voorwaarde voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Goede waterkwaliteit is geen doel op zich, maar een middel om te komen tot waardevolle leefomgevingskwaliteit”

Inhoud

Samenvatting.....	3
Kaderrichtlijn Water	5
Rol van PS	6
Wat is er gebeurd (uitgevoerd tussen 2009-2013)	7
Hoe gaat het nu met de waterkwaliteit	8
Vorbereiding SGBP 2016-2021	11
Grondwater.....	12
Aan te passen KRW-doelen	13
Overige wateren	14
Maatregelen 2016-2021	15

Samenvatting

1. De Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft tot doel om uiterlijk in 2027 alle KRW grond- en oppervlaktewaterlichamen in een 'goede toestand' te brengen en te houden. Daartoe zijn de doelen voor grond- én oppervlaktewater en de maatregelen vastgelegd in de Partiële Herziening van het Omgevingsplan Water 2009. De doelen en de maatregelen zijn ook opgenomen in de zogenaamde stroomgebiedbeheerplannen, die in de periode tot 2027 elke zes jaar worden geactualiseerd. Het vigerende stroomgebiedbeheerplan voor de provincie Flevoland is het SGBP Rijn-Delta 2010-2015.
2. In algemene zin zijn binnen de KRW-afspraken de waterschappen verantwoordelijk voor de uitvoering van maatregelen in relatie tot het oppervlaktewater. Provincies zijn verantwoordelijk voor maatregelen die de toestand van het grondwater verbeteren. Specifiek dient de provincie zorg te dragen voor bescherming van de drinkwaterbronnen en de grondwater-afhankelijke natuur in Natura2000 gebieden. Dit laatste is in Flevoland niet aanwezig. De provincie Flevoland legt, in haar rol als vaarwegbeheerder en eigenaar van de vaarwegen, de natuurvriendelijke oevers in de vaarten aan.
3. De uitvoering van de KRW is (ook) een continu leerproces. De maatregelen en studies van de afgelopen jaren hebben veel kennis opgeleverd over de effectiviteit van maatregelen en de methodiek van monitoring (maatlaten). De programmering van de komende jaren zal op basis daarvan worden geoptimaliseerd met een gerichte inzet van de meest (kosten)effectieve maatregelen.
4. De afgelopen jaren is veel werk verzet op het KRW-dossier. De uitvoering van maatregelen, zoals vastgelegd in het eerste stroomgebiedbeheerplan, ligt grotendeels op schema, zowel voor grondwater als voor oppervlaktewater. Een deel van de maatregelen is afgerond. Waterschappen, provincie en andere instanties zetten de uitvoering de komende jaren voort. Mede door Europese subsidie (Plattelandsontwikkelingsprogramma) is het voor het waterschap Zuiderzeeland en de provincie Flevoland mogelijk geworden om de geplande maatregelen uit te voeren.
5. Het grondwaterlichaam Zand Rijn-Midden, waar Flevoland plus delen van Utrecht en Gelderland toe behoren, kent een goede chemische toestand. De mogelijke bedreigingen van bodemverontreinigingen in Nunspeet voor de drinkwaterwinning Bremerberg zijn onderzocht door de provincie Gelderland. Geconcludeerd is dat de locaties geen bedreiging vormen voor de drinkwaterwinning Bremerberg.
6. In 2015 zal een goede chemische en ecologische toestand in de meeste KRW-oppervlaktewaterlichamen in Flevoland nog niet zijn bereikt. Dat kon redelijkerwijs ook niet worden verwacht, omdat:
  - de effecten van uitgevoerde maatregelen op ecologie en biologie zich doorgaans pas op langere termijn (na meerdere jaren) manifesteren;
  - de haalbaarheid van de doelen van de KRW sterk afhankelijk is van generiek beleid van Europese Commissie en Rijk (op gebied van milieu en landbouw);
  - de beoordelingsmethodiek het principe volgt van 'one out, all out': als zelfs maar één stof (parameter) de norm overschrijdt luidt het eindoordeel 'niet goed', ook als alle andere stoffen of parameters wel een verbetering is opgetreden.

7. De komende periode wordt toegewerkt naar het Stroomgebiedbeheerplan 2016-2021, waarvan het ontwerp eind 2014 gereed moet zijn. De opgave voor het stroomgebiedbeheerplan is het vasthouden van de kwaliteit die er is en het zetten van een betekenisvolle stap naar de uiteindelijke doelen. In dit planvormingsproces ligt de focus van de provincie bij:
- bescherming drinkwaterbronnen en aanleg van natuurvriendelijke oevers in de vaarten in de Noordoostpolder;
  - uitvoeren van het actieplan Bodem en Water dat ondernemers in Flevoland wil stimuleren om de duurzame landbouw te borgen door te werken aan verbetering van de bodem en waterkwaliteit;
  - benutten van Europese subsidiegelden voor integrale projecten, waarin ook de waterkwaliteit kan worden verbeterd;
  - komen tot de aanpak voor het verbeteren van de waterkwaliteit in niet-KRW-wateren, op basis van de recent opgestelde STOWA Handleiding "Doelafleiding overige wateren (niet-KRW-waterlichamen)".
8. Schoon water is een drager voor gebiedskwaliteit. Schoon water is ook een onmisbare economische factor. Er zijn in de afgelopen jaren veel stappen gezet, maar we zijn er nog niet. Op veel plaatsen wordt nog niet de kwaliteit gehaald die gewenst is. Zowel wat betreft emissies als de inrichting van sloten, meren en kanalen. De ambitie is om door te gaan op de ingeslagen weg. Flevoland ligt op koers.

Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is op 22 december 2000 van kracht geworden. De lidstaten hebben daarmee de verplichting op zich genomen om de kwaliteit van alle Europese wateren in een goede toestand te brengen en te houden. Nieuw aan de KRW was de expliciete aandacht voor goede ecologische kwaliteit van oppervlaktewateren en de keuze om bij het waterbeheer het (deel)stroomgebied centraal te stellen. In de periode tussen 2000 en 2009 is de KRW geïmplementeerd met de voorbereiding van het eerste Stroomgebiedbeheerplan (SGBP). In dat kader zijn (uniforme) methodieken ontwikkeld om, onder meer:

- grond- en oppervlaktewaterlichamen te definiëren (ligging, begrenzing, status);
- stroomgebieden te karakteriseren;
- monitoringsprogramma's op te stellen;
- een uitvoeringsprogramma te maken.

Het voorgaande heeft in 2009 geresulteerd in de eerste stroomgebiedbeheerplannen. Voor de provincie Flevoland betreft dat het Stroomgebiedbeheerplan Rijn Delta 2010-2015 (SGBP-1). Op 22 december 2009 zijn de eerste KRW-stroomgebiedbeheerplannen (SGBP's) landelijk vastgesteld. Op 12 november 2009 hebben Provinciale Staten, in de partiële herziening van het Omgevingsplan Water (OPF 2009), het deel van de KRW waarvoor de provincie verantwoordelijk is vastgesteld. De Kaderrichtlijn Water een Europese verplichting voor de waterbeheerders (Rijk, waterschappen, provincies en gemeenten.

Het SGBP-1 is begin 2010 ingediend bij de Europese Commissie (EC) en in 2012 beoordeeld door de EC. De hoofdlijn van de aanbevelingen van de EC aan het Rijk betreft het verbeteren van de transparantie en het beter onderbouwen van keuzen, het specifiek benoemen van maatregelen, niet te veel uitzonderingen maken, en meer aandacht voor de druk op waterkwaliteit vanuit de landbouw. De Europese Commissie wijst op de noodzaak meer aandacht aan de argumentatie te geven. Dit speelt te meer wanneer in de loop van een planperiode of in de aanloop naar een nieuwe planperiode besloten wordt maatregelen niet uit te voeren en/of te vervangen door (een) andere. In de stroomgebiedbeheerplannen dient ook op de EC vragen antwoord gegeven te worden.

In het OPF 2009 zijn voor Flevoland 18 oppervlaktewaterlichamen en 1 grondwaterlichaam benoemd. Per oppervlaktewaterlichaam is een ecologisch waterkwaliteitsdoel vastgesteld. De chemische doelen zijn voor een deel Europees en voor een deel landelijk bepaald. Een waterlichaam is volgens de definitie van de KRW een oppervlaktewater of grondwatermassa van enige omvang. De KRW geeft verschillende mogelijkheden voor de wijze waarop waterlichamen worden begrensd. Per waterlichaam is vastgelegd welke maatregelen uitgevoerd moeten worden om de doelen uiteindelijk te behalen. Het waterschap heeft haar uit te voeren maatregelen vastgelegd in het waterbeheerplan 2010-2015, de provincie heeft haar maatregelen vastgelegd in OPF 2009.

Juridisch kader

Nederland kan door de Europese Commissie (EC) en het Hof van Justitie van de EU worden aangesproken als organen en instanties in Nederland een Europese richtlijn niet naleven. De Wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten (Wet NERpe) geeft het Rijk instrumenten om naleving af te dwingen. De wet is op 13 juni 2012 in werking getreden. De wet houdt grofweg in dat het Rijk een verkregen boete vanwege het overtreden van een Europese richtlijn (dus ook KRW) doorschuift naar de overheid die volgens het Rijk in eerste instantie nalatig is geweest. Voor zover het niet uitvoeren van maatregelen het gevolg is van beslissingen (bezuinigingen) van het Rijk zelf mogen eventuele boetes uiteraard niet worden doorgeschoven naar andere instanties. Voorsnog is onduidelijk hoe de EC werkelijk gaat reageren op een eventueel niet-nakomen van de 'resultaatsverplichting' en dus ook hoe de instanties hierop kunnen inspelen. Ook hoe de Wet NERpe door het Rijk in voorkomende gevallen zal worden toegepast is nog onzeker. Zeker is wel dat het vaak moeilijk zal zijn om te bepalen welk overheidslichaam in verzuim is geweest. De publieke taken en bevoegdheden op het gebied van het waterbeheer zijn immers verspreid over verschillende overheidslichamen, waarbij veelal sprake is van gedeelde verantwoordelijkheden en de noodzaak van samenwerking.

Rol van PS

De verantwoordelijkheden van de betrokken overheden zijn vastgelegd in de Waterwet. Zo is de provincie verantwoordelijk voor de doelen van een regionaal waterlichaam, terwijl waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en provincies samen verantwoordelijk zijn voor de maatregelen.

Provinciale Staten zullen in het planproces van de Partiële herziening Omgevingsplan Water 2015 adviseren over het voorontwerp (juni 2014) en de partiële herziening in november 2015 vaststellen. De aangepaste ecologische waterkwaliteitsdoelen en de te nemen maatregelen voor de periode 2016-2021 worden regionaal afgestemd in het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-Oost. In de eerste planperiode van de Kaderrichtlijn Water hebben alle betrokken partijen hun handtekening onder een intentieverklaring gezet, waarin de ambities en maatregelen voor de KRW als bouwstenen voor de ontwerp-waterplannen in de periode 2009 - 2015 waren opgenomen. Destijds was de samenwerking betrekkelijk nieuw en stonden de partners voor het eerst aan de vooravond van het opnemen van KRW ambities en maatregelen in de waterplannen. Anno 2014 is eerder sprake van een actualisatie van bestaande plannen als een tussenstap in de hele KRW cyclus die loopt tot en met 2027. In 2008 is de intentie al uitgesproken, in 2014 zetten de partners in Rijn-Oost met elkaar niet meer, maar ook niet minder, dan een essentiële tussenstap in het bereiken van de KRW doelen. In het RBO Rijn-Oost van 14 februari jl. is besloten om geen intentieverklaring te ondertekenen met de samenwerkende partijen. Na de regionale afstemming zullen de aangepaste ecologische waterkwaliteitsdoelen en de te nemen maatregelen voor de periode 2016-2021 opgenomen worden in de teksten van de partiële herziening Omgevingsplan Water waarover PS in juni adviseert.

Bron: Waterschap Zuiderzeeland

Wat is er gebeurd (uitgevoerd tussen 2009-2013)

De uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is al jaren in volle gang. De voortgang van de uitvoering van de maatregelen wordt jaarlijks aan het Rijk gemeld. De afgelopen jaren zijn de onderstaande maatregelen uitgevoerd.

Door de provincie Flevoland:

1. 21 km natuurvriendelijke oevers (NVO's) aangelegd:
  - 12 km langs de Lemstervaart
  - 3,5 km langs de Hoge Vaart
  - 5,5 km langs de Lage vaart;Hiermee zijn de verplichtingen tot 2015 uitgevoerd. Deze maatregel heeft tevens bijgedragen aan het realiseren van ecologische verbindingzones en het verhogen van de belevingswaarde van de recreatievaart;
2. Gebiedsdossiers* voor de vier drinkwaterwinningen opgesteld;
3. Onderzoeken Bodemverontreinigingen in Nunspeet die van invloed kunnen zijn op de drinkwaterwinning Bremerberg. De onderzoeken zijn door de provincie Gelderland uitgevoerd.

Door waterschap Zuiderzeeland:

4. onderzoek vismigratie uitgevoerd (ZZL)
5. gemaal Colijn vispasseerbaar gemaakt (ZZL);
6. maaibeheer in de Tochten geoptimaliseerd (ZZL)
7. duurzame/natuurvriendelijke oevers in Tochten aangelegd:
De tochten in de Noordoostpolder zijn bijna gereed, De Tochten in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland liggen op koers;
8. waterbodemverontreiniging Urkervaart onderzocht en gesaneerd (ZZL).

Door andere partijen:

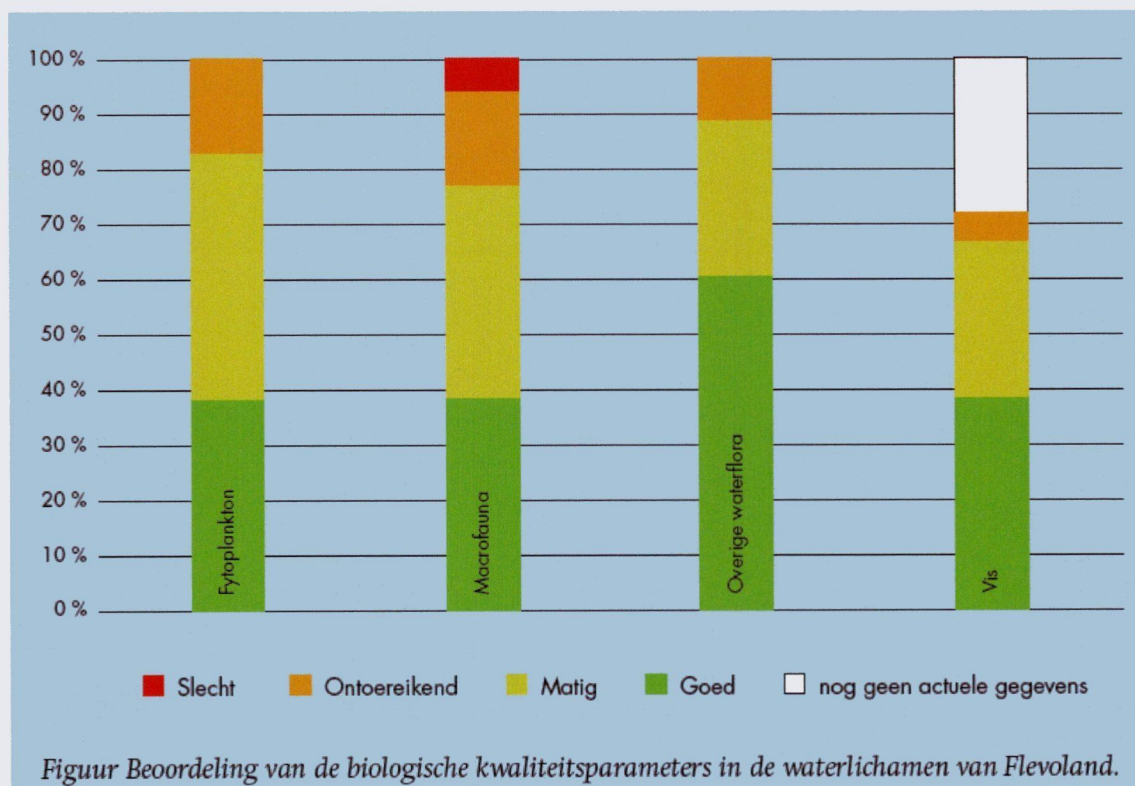
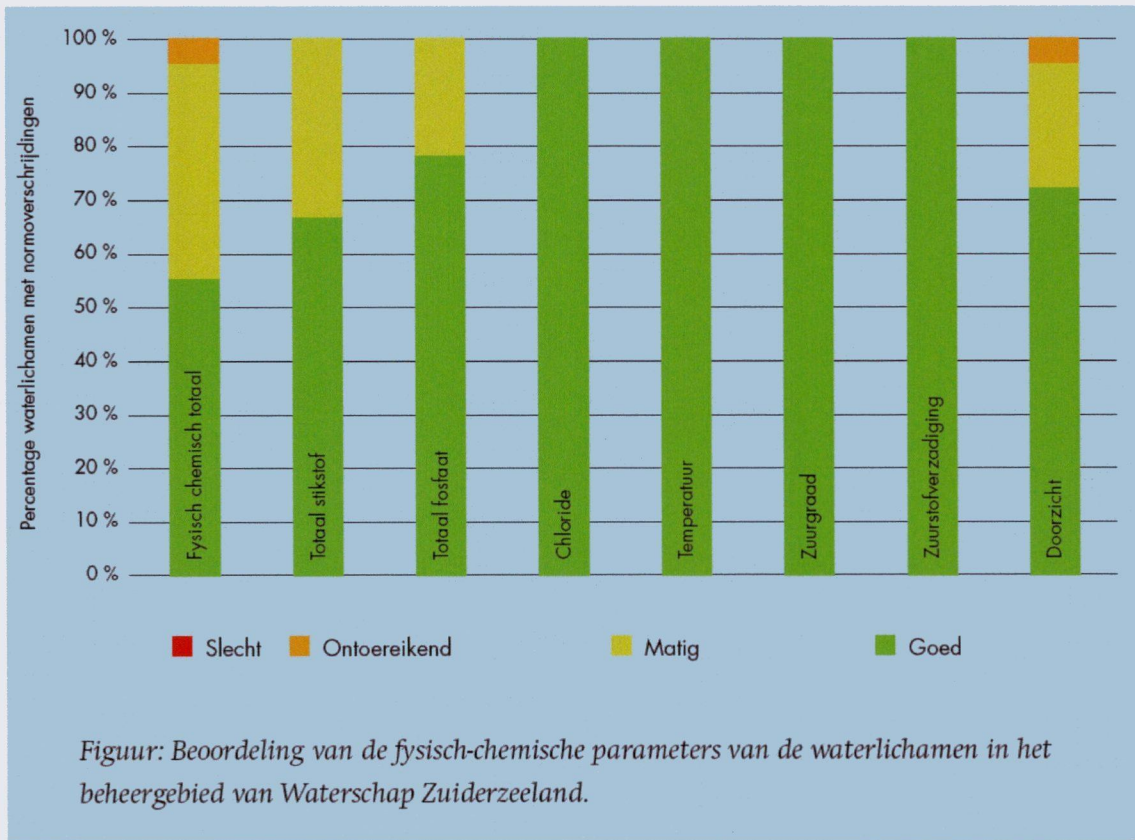
9. pilot visstandsbeheer Harderbroek Natuurmonumenten in uitvoering (Natuurmonumenten);
10. KRW-synergieprojecten: gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde hebben met behulp van FES-gelden inrichtingsprojecten binnen het Stedelijk gebied uitgevoerd;
11. verondiepingstudie Noorderplassen uitgevoerd door gemeente Almere.

*Gebiedsdossiers drinkwaterwinningen:

In een gebiedsdossier voor drinkwaterwinningen wordt alle informatie verzameld die van belang is voor de kwaliteit van een winning en worden maatregelen aangegeven ter bescherming van de bronnen voor drinkwater. Het gebiedsdossier geeft inzicht in bedreigingen en mogelijke maatregelen ter bescherming van de drinkwaterwinning. Het gebiedsdossier vormt daarmee een belangrijk instrument om de doelstellingen voor artikel 7 van de KRW ('Voor de drinkwateronttrekking gebruikt water') in te vullen.

Hoe gaat het nu met de waterkwaliteit

Op dit moment wordt, door het waterschap, de laatste hand gelegd aan de verwerkingen van de meest recente waterkwaliteitsgegevens en de daarbij behorende beoordeling. Hieronder zijn de fysisch-chemische parameter, de biologische parameters en de chemische stoffen weergegeven van de situatie eind 2012.

Chemische waterkwaliteit

Situatie 2010-2012

Stoffen	Tochten Lage Afdeling NOP	Tochten Hoge Afdeling NOP	Vaarten NOP	Vollenhover- en Kadoelermeer
<i>Prioritaire stoffen</i>				
Som: benzo(g,h,i)peryleen en indeno(123-cd)pyreen			< 2x	
<i>Overige verontreinigingen</i>				
barium			x	x
mangaan			x	
kobalt			x	x
zilver			> 5x	
koper	2-5x	> 5x	< 2x	< 2x
zink			< 2x	
ammonium	2-5x		2-5x	
azoxystrobin	< 2x	< 2x	< 2x	
bromacil	< 2-5x			
carbendazim	< 2x			
desethylterbutylazine	> 5x	> 5x	2-5x	2-5x
dimethoaat			< 2x	
imidacloprid		2-5x		
kresoxim-methyl	< 2x			
linuron	< 2x			
metolachloor	2-5x		< 2x	
metribuzin	2-5x			
mevinfos			> 5x	
N,N-diethyl-3-methylbenzamide (DEET)	< 2x			
pirimicarb	2-5x	< 2x		
pirimifos-methyl	> 5x			
pyradostrobin	> 5x			
thiacloprid	< 2x		< 2x	
thiofanaat-methyl	< 2x			
toldofos-methyl		< 2x		
<i>Algemeen fysisch-chemische parameters</i>				
totaal-stikstof				< 2x

Toelichting beoordeling prioritaire stoffen en overige verontreinigingen

Mate van normoverschrijding prioritaire stoffen en overige verontreinigingen
Toetswaarde < 1x norm
1x norm < toetswaarde < 2x norm
2x norm < toetswaarde < 5x norm
Toetswaarde > 5x norm

Chemische waterkwaliteit tochten en vaarten

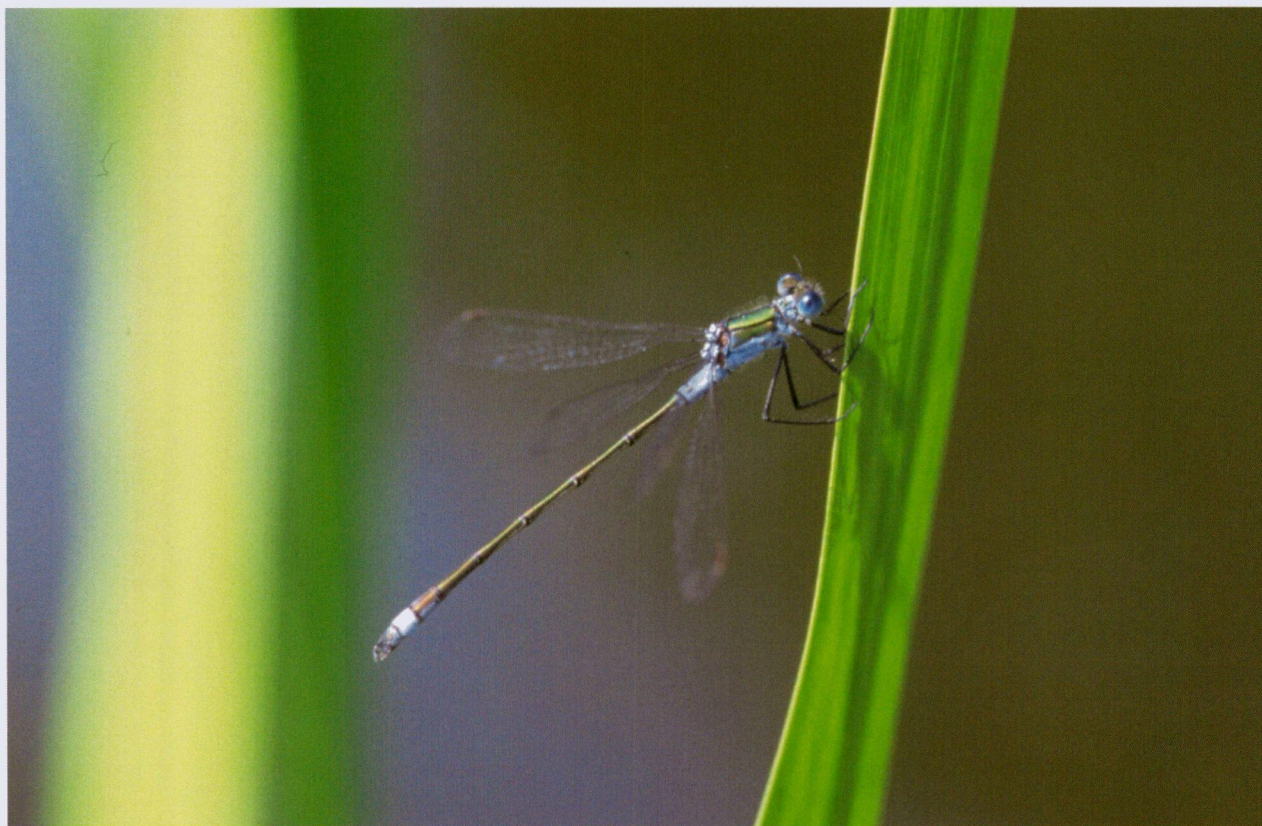
Situatie 2010-2012

	Tochten ABC1	Tochten ABC2	Tochten DE	Tochten FG1K	Tochten H	Tochten J	Vaarten Hoge Afdeling ZOF	Vaarten Lage Afdeling ZOF
<i>Prioritaire stoffen</i>								
som benzo(g,h,i)peryleen en indeno(1,2,3-c,d)pyteen								< 2x
<i>Overige verontreinigingen</i>								
barium							x	x
mangaan							x	x
kobalt							x	x
zilver								> 5x
koper			< 2x	< 2x	< 2x	< 2x	< 2x	< 2x
zink								< 2x
ammonium		< 2x	> 5x	< 2x	2-5x	2-5x	< 2x	2-5x
2-methyl-4-chloor-fenoxyazijnzuur			< 2x					
aldicarbulsulfoxide			< 2x					
azoxystrobin				2-5x	< 2x			
boscalid				< 2x				
carbendazim				< 2x				
desethylterbutylazine				> 5x	> 5x	2-5x		2-5x
difenoconazool				2-5x				
dimethoaat				2-5x				
fenamifos				< 2x				
imidacloprid			< 2x	> 5x				
kresoxim-methyl				2-5x				
linuron				< 2x	< 2x			
metiocarb				< 2x				
metolachloor				< x	2-5x	< 2x		
metribuzin				< 2x	< 2x			
mevinfos								> 5x
pirimicarb				< 2x				
terbutylazine				< 2x				
thiacloprid				< 2x		< 2x		< 2x
<i>Algemeen fysisch-chemische parameters</i>								
totaal-fosfaat							matig (< 2x)	
totaal-stikstof			matig (< 2x)					
doorzicht	matig (> 2/3x)	matig (> 2/3x)						

Bestrijdingsmiddelen

De leden van het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-Midden hebben recentelijk een brief aan de minister en de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de staatssecretaris van Economische Zaken verzonden om hen te informeren over de problemen in grond- en oppervlaktewater als gevolg van de toelating en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die zich, ondanks reeds uitgevoerd beleid en getroffen maatregelen, nog steeds voordoen en ook met het nieuwe beleid uit de Tweede nota duurzame gewasbescherming naar verwachting niet zullen worden weggenomen. Ondanks de inspanningen gericht op het terugdringen van de belasting van het water, blijkt uit onderzoek dat de normen in grond- en oppervlaktewater nog steeds worden overschreden. Het verder terugdringen van de belasting van grond- en oppervlaktewater met bestrijdingsmiddelen is nodig voor ecologisch gezond water en het duurzaam beschikbaar blijven van bronnen voor de drinkwatervoorziening. (Een afschrift van beide brieven is op te vragen of in te zien, edocs 1585964 en 1585965).

Vorbereiding SGBP 2016-2021

Met ingang van juni 2013 zijn de deelstroomgebieden Rijn-Oost en Rijn-Midden samengevoegd. Het nieuwe deelstroomgebied, Rijn-Oost genaamd, strekt zich uit van Lobith tot de Afsluitdijk en van de Duitse grens tot de Utrechtse Heuvelrug. De waterbeheerders in het deelstroomgebied Rijn-Oost 'nieuw' hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de waterkwaliteitsdoelen, op grond van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Vanuit dit deelstroomgebied wordt informatie verzameld en bestuurlijk afgestemd, mede ten behoeve van het 2e landelijke Stroomgebiedbeheerplan Rijn-delta (SGBP).

Inmiddels zijn de voorbereidingen gestart voor de 2e KRW planperiode, de periode 2016-2021. De doelen en de maatregelen voor de KRW-waterlichamen uit de eerste SGBP's vormen het vertrekpunt voor de nieuwe stroomgebiedbeheerplannen. De aandacht wordt gericht op resterende knelpunten in waterkwaliteit, nieuwe inzichten en de maatregelen die in de periode 2016-2021 moeten worden genomen. Daarbij is het van belang te realiseren dat wat is opgeschreven in de SGBP's, volgens de richtlijn ook uitgevoerd moet worden binnen de termijn van de planperiode. Het is daarom van belang dat de doelen haalbaar zijn en de maatregelen betaalbaar. Daarnaast wordt ook gekeken naar de periode 2021-2027.

In april 2013 zijn door waterschap Zuiderzeeland, provincie Flevoland en Rijkswaterstaat twee gebiedsbijeenkomsten georganiseerd. Samen met mede-overheden en belangenorganisaties is een gesprek gevoerd over specifieke waterknelpunten (waterkwaliteit en wateroverlast) en mogelijke samenwerkingskansen. De basis voor het gesprek vormde de informatiekrant die ter voorbereiding van de gebiedsbijeenkomsten onder de genodigden is verspreid.

Op deze bijeenkomsten waren - behalve de overheden - (vertegenwoordigers van) beroepsvissers, sportvissers, watersportrecreanten, natuurorganisaties, grondbezitters en de landbouwsector aanwezig. De belangrijkste vragen van de organisaties betroffen nadere toelichting op de huidige stand van zaken. Daarnaast zijn vragen gesteld over diverse beleidsdoelen en verplichtingen richting Brussel. Ook is expliciet aandacht gevraagd voor tijdige participatie van belanghebbenden. Voor zover mogelijk zijn vragen ter plekke beantwoord, mondeling of aan de hand van een presentatie. Ook is geïnventariseerd bij welke onderwerpen de organisaties betrokkenheid wensten. Dit heeft geleid tot een bijeenkomst met als centraal thema de ligging van de natuurvriendelijke oevers.

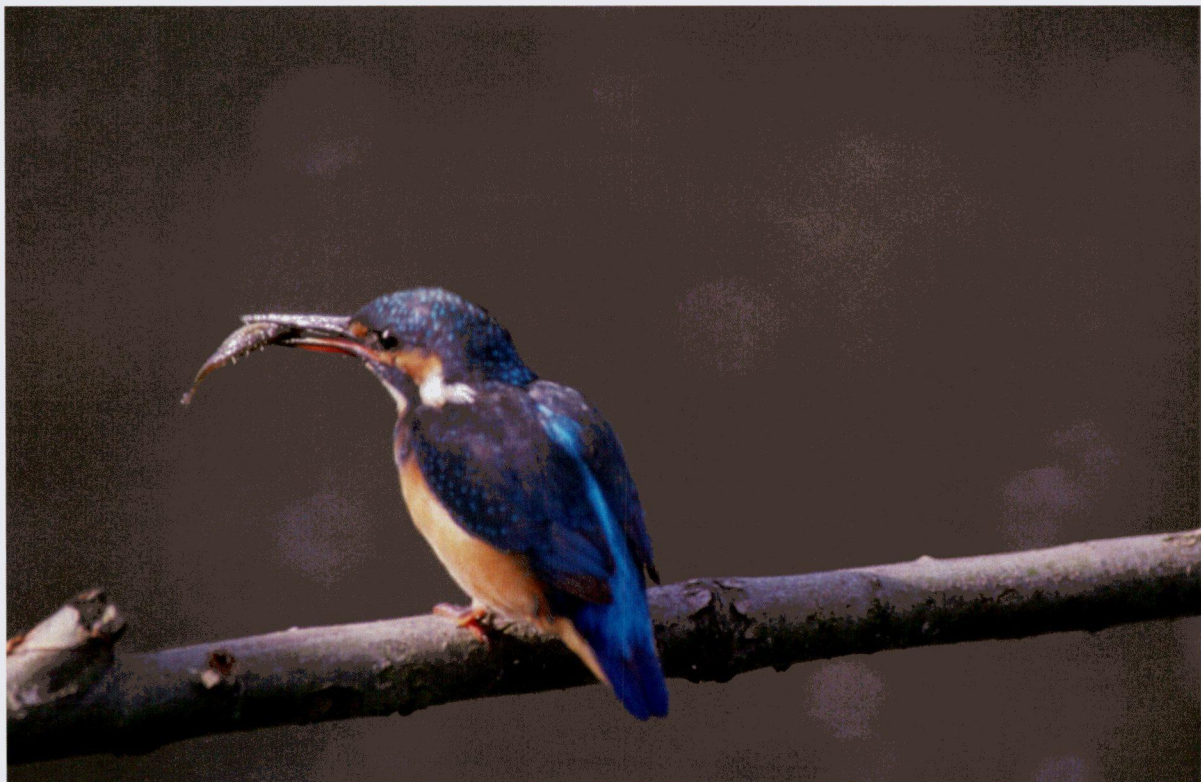

Grondwater

De KRW stelt algemene eisen aan de kwaliteit en beschikbaarheid van het grondwater. Het grondwater in Flevoland maakt deel uit van het grote grondwaterlichaam Zand Rijn-Midden. De provincies bepalen in overleg met waterschappen of normen voor oppervlaktewater worden overschreden door verontreiniging van grondwater of door onvoldoende toevoer van grondwater als gevolg van grondwateronttrekking. Indien dit het geval is dan wordt bepaald of en zo ja welke maatregelen mogelijk zijn. Provincies brengen in overleg met gebruikers de toestand in beeld, analyseren risico's en stellen waar nodig maatregelen vast. De gebiedsdossiers zijn hierbij de belangrijkste informatiebron. De provincies bepalen in overleg met beheerders van natuurterreinen of de grondwatertoestand aan de vereisten van de natuurdoelen voldoet en welke maatregelen nodig zijn om een goede kwantitatieve en kwalitatieve toestand te bereiken en te behouden. Daarbij wordt nauw afgestemd met de Natura 2000 planprocessen.

De chemische kwaliteit van het grondwater wordt getoetst aan de hand van drempelwaarden voor de stoffen chloride, nikkel, arseen, cadmium, lood en fosfaat en Europese normen voor nitraat en bestrijdingsmiddelen. Na vaststelling van het SGBP1 zijn er landelijk nieuwe drempelwaardes afgeleid. Deze moeten nog formeel worden vastgesteld, maar dienen wel gebruikt te worden bij de toestandsbepaling voor het SGBP-2. Deze nieuwe drempelwaardes veranderen de uitkomst op de toetsing slechts in beperkte mate.

De toestand van het grondwater moet zodanig zijn dat dit geen belemmering vormt voor het realiseren van doelen op het gebied van het oppervlaktewater, de natuur en grondwaterwinning. Om de toestand te bepalen moeten een aantal voorgeschreven testen worden uitgevoerd. Daarbij wordt gekeken naar de chemische samenstelling, trendanalyse, en de beïnvloeding van terrestrische ecosystemen. De algemene toestand van het grondwaterlichaam Zand-Rijn Midden is goed (groen). Dit blijkt uit de uitgevoerde voorgeschreven testen.

Aan te passen KRW-doelen

De KRW geeft aan op welke wijze de doelen voor het watersysteem moeten worden bepaald. De doelstellingen worden deels op Europees niveau vastgelegd (chemie; prioritaire stoffen), deels op nationaal niveau (chemie) en deels op regionaal niveau (ecologie).

Een belangrijk onderdeel bij het vaststellen van de ecologische waterkwaliteitsdoelen (GEP) is, naast de keuze van de maatregelen, de inschatting van de effectiviteit van deze maatregelen. Verder is ook het toegekende watertype van belang.

Voor een beperkt aantal waterlichamen is er, op grond van monitoringresultaten en voortschrijdende kennis en inzicht in het functioneren van (regionale) watersystemen, aanleiding de begrenzing, de status en/of het type te wijzigen. In Flevoland is van 8 waterlichamen (de tochten) het type aangepast. Uit onderzoek blijkt namelijk dat veel waterlichamen die daar in eerste instantie als kanaal (M3) waren getypeerd, wat betreft het ecologisch functioneren meer overeenkomst vertonen met het type M1a/1b (sloten)*. Door het watertype aan te passen komen de reeds geformuleerde maatregelen uit de 1e planperiode meer in overeenstemming met de ecologische potenties van deze wateren en zijn de effecten zodoende beter meetbaar. Van de overige waterlichamen is het type niet aangepast.

Overzicht voorgestelde watertype in Flevoland

code	Type	Waterlichamen
M14	ondiepe gebufferde plassen	Oostvaarderplassen, Lepelaarplassen, Bovenwater, Vollenhover- en Kadoelermeer, Harderbroek (5)
M20	matig grote diepe gebufferde meren	Weerwater, Noorderplassen (2)
M1a/b	gebufferde zoete /niet zoete sloten	Alle Tochten (8)
M6b	grote ondiepe kanalen met scheepvaart	Vaarten (NOP, Hoge Afdeling ZOF, Lage afdeling ZOF) (3)

Nieuwe inzichten in effecten kwelkwaliteit, aanwezigheid voedselrijke bodem en maai intensiteit zijn verwerkt in nieuwe ecologische waterkwaliteitsdoelen. Voor de nieuwe planperiode gaan nieuwe landelijke maatlatten voor waterflora en voor vissen gelden. Het toepassen hiervan blijkt in veel gevallen tot een cijfermatige aanpassing van de doelen te leiden. Als dit een verlaging van de waarden inhoudt, is ook hier geen sprake van doelverlaging. In Flevoland gaat het uitsluitend om een administratieve aanpassing, de ambitie blijft gelijk.

*Verskil tussen watertype M1a en M1b zit in het chloridegehalte: M1a heeft een chloridegehalte < 150 mg/l en M1b een gehalte dat hoger is.

Overige wateren

Niet alle oppervlaktewateren zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Dit aandeel verschilt van provincie tot provincie. In de provincie Flevoland gaat het vooral om stedelijk water, wateren op gronden van terrein beherende instanties en de kavelsloten. In totaal omvat het aandeel overige wateren circa 30% van de Flevolandse oppervlaktewateren.

Voor de wateren die niet binnen de KRW-waterlichamen vallen zijn op dit moment geen ecologische doelen vastgelegd. Dit is een taak voor de provincie om dat te doen. De methodiek om doelen af te leiden is eind 2013 landelijk vastgesteld. In de partiële herziening van het Omgevingsplan Water 2015 zal bepaald worden op welke wijze naar doelen voor alle wateren wordt toegewerkt.

Landelijk zijn daarbij een aantal uitgangspunten bij de afleidingsmethodiek geformuleerd:

1. de methodiek leidt niet tot nieuwe regelgeving en resultaatsverplichtingen;
2. de afgeleide doelen worden beleidsmatig verankerd in het provinciale waterplan;
3. de doelen leiden niet tot een extra monitoringsinspanning, de gegevensverzameling sluit aan bij de huidige monitoringsmeetnetten van waterschappen;
4. het afleiden van doelen voor overige wateren is niet verplicht, alle provincies zijn voornemens dit te gaan doen via de IPO/UvW-methodiek;
5. de methodiek is alleen van toepassing op regionale wateren die niet zijn aangewezen als KRW-waterlichaam.

Ecologische waterdoelen worden beleidsmatig als waterkwaliteitskaders verankerd in provinciale waterplannen conform afspraken uit het landelijke bestuursakkoord water (2011). Als er voor wateren geen ecologisch doel vastgelegd is dan is er geen duidelijk kader (behalve dan geen achteruitgang) voor de vergunningverlening en handhaving van lozingen etc. Ook voor de stedelijke waterplannen is er behoefte aan een kader om een eigen ambitie na te streven. De doelen voor de overige wateren binnen natuurgebieden zullen afgestemd worden op de natuurbeheerplannen en de visie Natuur.

Maatregelen 2016-2021

De KRW vereist het formuleren van een realistisch maatregelenpakket, waarmee de doelstellingen in oppervlakte- en grondwater kunnen worden bereikt. Er staat een breed scala aan mogelijke maatregelen ter beschikking om hieraan invulling te geven. In Flevoland gaat het met name om het inrichten van natuurvriendelijke oevers en duurzame oevers, vismigratiemaatregelen, emissiereductie en onderzoeksmaatregelen. Het is aan de verantwoordelijke waterbeheerder(s) om maatregelen te formuleren, waarmee de doelen voor grond- en oppervlaktewater daadwerkelijk worden gehaald.

Nieuwe inzichten in de effectiviteit van maatregelen, door landelijk onderzoek en eigen ervaringen in de praktijk, hebben ertoe geleid dat het maatregelenpakket voor de 2e planperiode een aantal wijzigingen zal ondergaan. Voor de Provincie Flevoland en voor Waterschap Zuiderland is dit echter niet het geval. Het voorstel wordt zeer waarschijnlijk om de huidige inzet voort te zetten.

In Flevoland zijn de volgende maatregelen in beeld voor 2016-2021:

Maatregel in beeld	Uitvoering door
17 km natuurvriendelijke oevers langs de Vaarten in de Noordoostpolder*.	Provincie
Actieplan Bodem en Water** ter bevordering van de emissiereductie van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen	Provincie, waterschap LTO
onderzoeksmaatregelen drinkwaterwinning Bremerberg opnemen;	Provincie, Vitens, Rijkswaterstaat
onderzoek naar de eventuele risico's van potentiële bodemverontreinigingsbronnen in de nabijheid van natuur, zwemwater en oppervlaktewater	Provincie, Omgevingsdienst
aanleg nvo's/duurzame oevers langs in de resterende tochten	waterschap
vismigratiemaatregelen in de Noordoostpolder	waterschap
ontwikkelen beleid t.a.v. interne vismigratiebarrières, uitzetten vis	waterschap
verkenning noodzaak maatregelen afvalwaterketen	waterschap
effecten klimaatverandering meenemen in maatregelen	waterschap
aanleg ondiep water/oeverzones Noorderplassen en Weerwater	Almere

*Op dit moment wordt uitgezocht in hoeverre het voor de provincie Flevoland nog steeds realistisch is, om de laatste 17 kilometer NVO's in de Noordoostpolder langs de Vaarten in de komende planperiode 2016-2021 aan te leggen;

**Actieplan Bodem en Water

LTO Noord, waterschap Zuiderzeeland en provincie Flevoland hebben begin 2013, tijdens een goedbezochte gebiedsbijeenkomst "landbouw en water", het initiatief genomen om uitvoering te geven aan het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. In dit Deltaplan neemt de landbouwsector de verantwoordelijkheid om haar bijdrage te leveren aan een gezondere bodem, schoner water en een robuuster watersysteem. De sector zoekt de samenwerking op met regionale overheden en bedrijfsleven, om kennis te kunnen delen, partijen te verbinden en eventuele belemmeringen in de regelgeving waar mogelijk weg te nemen. De afgelopen tijd is besteed aan het vormgeven van de samenwerking, het opzetten van een werkwijze en het starten van de eerste projecten.

Het actieplan Bodem en Water is de Flevolandse uitwerking van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Het actieplan wil ondernemers in Flevoland stimuleren om de duurzame landbouw te borgen door te werken aan verbetering van de bodem en waterkwaliteit. Het is ontwikkeld door LTO Flevoland, Provincie Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland. Door deze samenwerking willen partijen gezamenlijk de urgentie onderstrepen. Het plan heeft een programmatisch karakter, inspireert initiatieven vanuit het veld voor uitrol van bewezen en initiëren van nieuwe maatregelen. Het programma wordt geleid door een Stuurgroep en uitgevoerd door het Programmeerteam.